

Kazimieras Paltarokas,

*Dievo malone ir Apaštalų Sosto
paskyrimu*

PANEVĖŽJO VYSKUPAS,

*Vyskupijos Kunigams ir Tikintiesiems (siunčiu)
Ganylojo sveikinimą ir laiminimą*

Keturiosdešimtame šimtmetyje gyveno mistikas Genlikas Suza; jo tėvas buvo griežtas žmogus, o motina — jautri, maldinga moteris. Ji kasdien eldavo bažnyčion šv. Mišių klausyti; dažnai vedavosi su savim ir sūnelių. Vaikas pastebėjo, kad per Mišies motina judinasi lig ašarų. Gėniukas paklausė: „Mama, pasakyk man, ko tu verki per pakilėjimą?“

Motina davė jam tokį atsaakymą, jog ir mokyčiausias kunigas vargu bau galėtų geriau paaiškinti: „Vaike, pakilėjimas yra Didysis Penktadienis; aš dvišia matau išganytoją, kaip jis, ant kryžiaus prikeltas, kentėjo ir mirė; aš regiu, kaip jis per šv. peresybinių vis iš naujo savo kančias aukoja dangiškajam Tėvui“.

Tuotarpu yra daugybė žmonių, kurie, it ūlbi, stovi altoriaus akivaizdoje ir nepastebi, kas Mišiose dedasi; iyg būtų be sąmonės, negalvoja, kas patiemis darytina. Jie nenušimano, turi muštis į krūtinę tardantį: Mano kaltybė, mano kaltybė, visq didžiausia mano kaltybė*. Tikrai, nemažas daugelio nusikaitimas, kad jie tinkamai nevertina šv. Mišių aukos.

Bavarijos miestelyje Oberammergau nuo trijų amžių kas dešimtii metai vasaros mėnesiais vaidinama Kristaus kančia. Vienas 1910 m. dalyvis taip atpasakoja vovo išpuožlius: Graudžiausias momėntas prieš kančią — Jėzaus atsisveikinimas su Marija — tai žodžiai nelšreikiamas atsildavimas Dievo valtai. Keturi tūkstančiai žiūrovų galiai verkė. Pažvelglau į kalmyną, kurs nuleidęs galvą šluostėsi ašaras. Jis atsigrėžė į mane ir tyliai tarė: Oberammergau — pulki vieta... Joje aš nuo 1890 m. atsiraudu syki per 10

metų. Po vaidinimo sušnekome. Tai buvo Čikagos turtuolis, kurio įmonėse dirbo 50. 000 žmonių

Sv. Mišios — ne valdinimas, o pakartojimas Kristaus kančios ir mirties. Tačiau jose nesigraudename, kaip palaiminto Suzos motina. To kaltė, kad mes nesistengiame savokti šv. Mišią svarbos. Mieli Dieceziečiai; vis daugiau giliinkimės į Mišią paslaptis. Šiuo raštu aš pažiūrinsiu Mišią esmę, būtent, pakilėjimą, tiksliau sakant, peresybinimą. Paryškiniu, kaip duona ir vynas pasikeičia ir kaip mes turime keistis. Tai supratę, Mišią nebeklausysite, kaip lig šiol, o dalyvausite jose, aukosite aukas ir patys aukositės. Visi atsidėjė pasiklausykite!

— o —

Garsiausias istorijos įvykis tarp žmogaus nupuolio ir paskutinio teismo yra Dievo Sūnaus mirtis Didžiąji Penktadienį. Tragiškas būtų buvęs mūsų likimas, jei Kristus už mus nebūtų miręs: visi būtume emžini kūno bei dvasios vergai. Ko būsime gyvi, mes negalime pamiršti Jėzaus pasiaukojimo. Jam prisiminti savo bažnyčiose turime patį kančios ir mirties atnaujinimą — šv. Mišias. Jose peresybinimo metu nužengia išganytojas ant altoriaus ir pergyvena Golgoto dramą, pakartodamas savo Kryžiaus Kelius.

Senovės legenda skelbia, esą karalius Kodras pasiryžo mirti už savo tantą, kad ją išgelbėtų nuo pavergimo. Pagonyse tai seka pasakoje apie legendarinį Attikos karalių. O karalių Karalius Kristus prieš devynioliką šimtmeciu, paaukoja savo gyvybę dėl žmonių atvadavimo iš platos dvasios verguvės, kasdien atnaujina tai visame pasaulyje, kur tik gyvena kungių. Anot pranašo Malakijo, nuo rytų iki vakarų kiekvienoje vietoje aukojama ir atnaujama nesutėtoji auka (1, 11).

Mišjose atgyja Kalvarija. Prieš pakilėjimą kungul tarus Kristaus žodžius — tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas, tikėjimo paslaptis, — nesuprantamu būdu kartojasi Kryžiaus auka: išganytojo kančia ir mirtis. Kaip tai vyksta, bent kiek galii mums patykiinti stebuklingi atsitikimai, kai po konsekracijos Ostija persimalinė į Nukryžiuotąjį Kristų ir jo žalzdos pasruvo krauju, ar vynas įgavo kranjo spalvą, skonį, kvapą. Tokie ir tolygūs reiškiniai yra ne syki pasi-

taikę.

Nelabasės sugundė pirmuosius žmones neklausyti Dievo, nors įsakymas buvo duotas grąsnant mirčiui. Paklausę piktuojo, pakliuvo jo vergijon. Visi jų pallkuonys kaibubčiojo po sunkiai priespauda. Doresni žmonės per 40 amžių saukėsi dangaus pasigaliėjimo. Dievas, bandydamas Abraomo paklusnumą, pareikalavo paaukoti sūnų. Kai tėvas rengėsi prie aukos, angelas ji sulalkė: Nedtryk nieko vaikut; Vlešpats patyrė, kad jo klausai, net nesigaili vienatino sūnaus gyvybės... Abraomas apsidairės pamaidė krūme avyną ir ji nužūdė lizaoko vietoje. Taip Dievo nurodyta žmogaus gyvybę atpirkti kitą gyvą suvérimų mirčiui. Minėtinis veiykiniis avinėlis, kurį aukodavo, kryžmais pamanta dvieim iešmais, tarsi nukryžiuotą.

Tai buvo pavaizdavimas būsimos Kryžiaus Aukos, darytinos Didžiųjų Penktadienį Kėlvarijos kalne. Ten „Dievo Avinėlis“, kurs naikina pasaulio nuodėmes“, buvo prikaltas prie kryžiaus; jo kraujas išlašintas, kūnas palaidotas. Taip įvyko paskutinė Senojo įstatymo ir Naujojo pirmutinė auka. Dar žiloje senovėje kanigas Melkizedekas, Dievul dėkodamas už tautiečių išvadavimą nuo grobuonių, atnašavo „duoną ir vyną“. Kristas, būdamas aukščiausias kunigas, kaip Golgotos aukos atmnimą bei pakartojimą įsteigė šv. Mišias meikizėdekiškai — duonos ir vyno pavidalu. Konsekruojant atskirai duoną ir skyllum vyną, tartum atskiriamais kraujas nuo kūno, daromas galas duonos ir vyno esybei; ji peresybinta tarsi mišta; lieka jos vien pavidalai: spalva, skonis, kvapas...

Greja duonos ir vyno esmės žuvimo įvyksta dar mielinė Kristaus mirtis: peresybiniame Dievažmogis, lyg pasislėpęs po duonos ir vyno priedanga, pergyvena didžiausią sunaikintiną. Jis ant altoriaus nerodo jokią gyvybės ženklų; tarsi negyvas, kur padėtas, gul; aukštyn pakeliamas, tartum prikryžiuotas nuleidžiamas žemyn, ir nulmamas nuo kryžiaus laidoji kunigo širdies lašteliuje. Varpelis skelbia pakasynas. Kristus, esme būdamas Dievas, pats save sunaikina, prisiliudamas duonos ir vyno pavidalą, pats pasižemina iki mičiasi, kad prieš taip didelę paslaptį priklauptą visoks keliais danguje, žemėje ir po žeme (Pli. 2, 10).

Sv. Mišios kai kada vadinančios Kristaus kančios

Ir mirties atminklui. Nėra tal koks akmens ar medžio paminklas, nelyginant kryžius. Aname kare, glynant Verdun'ą, lemiamoje būklėje pulk. Driant'as per 40 valandų šauktasi pagalbos; jam vis atsakoma laikytis iš paskutiniosios. Jis mato, kaip vienas po kito žūna jo karai; pagaltau kritojis jis pats. Driant'o ir jo karžygių pastaukojimui įamžinti pastatytes paminklas. Skulptorius iškalė iš granito didžiuji kryžių; jo papėdėje pastatė daug mažų kryželių. Įtvalzduokite, kad pulk. Driant'as su savo karai, turi galimumo pakartoti savo tragēdiją; koks būtų balsas reginys! Jis nustelbtų šiurpų paminklo įspūdį.

Ko negali vellonis Driant'as, tai dato iš mirties atskéléęs Kristus. Jis nesitenkinia kartą kentėjęs ir miręs dėl žmonių išganymo. Nuo pirmo Didžiojo Penktadienjo kasdien, kiek sykių laikomos šv. Mišios, kartoja savo pastaukojimą, pergyvena prieš 1910 metų įvykusią tragēdiją; stato ją munus prieš akis ir ragina šalia didžiulio Jo kryžiaus statyti savo kryželius. Landsberge T. T. Jėzuitų bažnyčioje yra reikšmingas paveikslas: šv. Pranciškus Ksaveras stovi žemėje, o iš dangaus griuva ant jo tiek daug kryžių, kad po jais Šventasis beveik laidojamas.

Tai žmogaus gyvenimo vaizdas: Nuo kryžių niekas nėra laisvas. Vienas sunčiai kenčia dėl kasdienės duonos stokes; antras neramus būdi prie ligonio lovos; trečias nuliūdės grįžta iš kapinių nuo ką tik supiltos kapo; ketvirtas pats valtoja ligos perblenkštis; penktas sielvartauja, pratadęs sąžinės ramybę... Bet koksai skirtumas! Vieni neprtingai kankinasi, grieždamai dantimis, suginaužę kumštį... Kitie kantriai pakelja suakumus įsmelgę akis į kryžių.

Kai gaidose pastatytas kryžius, tai ženklas balsą kilsterėti. O kai kencias žmogus stovi prieš Kristaus kryžių turėti kelti širdį aukštyn ir savo kryžiukus dėl po Nakryžiuotojo kojų. Atpirkėjas ižosi savo kančia išpirkti pasaulio skausmus, Mišlose aukojausi už mus. Niekas neturi jose dalyvauti, net spdamas ostiją, sutrintos ir nužemintos širdies auka. Klekvienuš ją dalyvii krauk ant aitoriaus kasdieninlus savo vargas, nepritekilius, nepasisekimus, susikrimtimus, sielvartus, žodžiu, liūdnus savaitės pergyvenimus... Ir bus tau kenteti lengviau.

„Taigi, maldauju aš jus... padarykite savo kūnas, kaip gyvą, šventą, tinkamą Dievui auką“ (Rom. 12, 1). Mišių laikymas tabūnėje jums paryškimas kaip jų dalyviai turite aukotis. Peresybinime ateina galas duonai ir vynui. Taip jūs, šv. Mišių klausytojai, turite apmirtti. Aš neturiu omenyje jūsų kūno mirties. Temerdi jūsų, alstros, palinkimas i piktą, visą pirmiausią ragavimas draudžiamu valgio, neleisio gėrimo... Privalo būti prikaitas prie kryžiaus senas žmogus, įdant apmarėjės nuodėmągas kūnas daugiau nebevergautų nuodėmems (Rom. 6,6), kad nedorybėms mięs, būtų gyvas doiybėms (i Petr. 2,24).

Peresybimo ljudiniame, numirk gedailams; jų atžvilgiu pasidaryk nejaunius, kaip nabašninkas; kryžiuok senas sava ydas, maišink savyje nepadorius polinkius, kad nevenusidėtum įprastomis kaltemis, kurių buval vergas... Trumpai tariant, pasikeisk, palenk save geran. Lavone alstros yra mirusios, slibnybės išnykusios... Numirėlis-abejutis visam tam kas ji gyvą domino, kam jis pataikavo...

Tūlas, kol buvo gyvas, gal mėgo plnigus, svalgalus, moteris... Mirusiam visa tai nebedaro įspūdžio. Brūk jam į delną šimtinę, nepajudins piršų; prikišk prie burnos degtinės stikliuką, jis neprasižios; teatsistoja prieš ji mergaitę, kurią pamatės tirpdavo, neatmerks akių, nepažvelgs į ją... Taip ir tu uusiteik, darykis abejingas žemomis savo užgaidomis, siela kelkis į dausas, galvok apie kūlų elgesį, laimingą mirij, susitikimą su Kristumi, kurs atsi lygins kiekvienam, žūrēdamas jo darbą“ (Mt. 16,27).

Kaip ant altoriaus duona ir vynas paverčiamas Kristaus kūnu ir krauju, taip ir Mišiose dalyvaujančių turite persiesybinti, sukrikštonėti, beveik sudievėti... Jei švč. Sakramentas atsilleptų, kiekvienam tartu: Kelią, kuri aš nuėjau peresybinamas, ir tu privalai nužengti! Jis įsikūnijo duonos bei vyno pavidausoje ir tavyje turi glūdėti Kristus; tu pasidaryk gyva Jo monstrancija, kad tave regis galėtų pasakyti, kaip vienas keleivis; pak'austas, ar jis matės Arso kunigą Joną Vianney atsakė: „Aš mačiau Dievą Žmoguje“.

Šv. Kotrynos Senietės nuodėmklausis kartą pastebėjo, kad Šventosios veidas staiga pasikeitė ir tame

paslėjškė Kristaus braožai. Tai buvo lyg koks peresybinimas. Kas atsitiko šv. Kotryna, tai privaletų vykti mumyse. Kiekvienas krikščionis turi savo sielos istoriją: Nuo pat krikšto per visą gyvenimą jis, augdamas metais, turi stiprėti dvasia pilnas išminčios ir būti malonėje pas Dievą ir pas žmones (Luk. 2,40,50): privalo galvinti savyje nuoširdę troškimą, kad būtų kaskart panašesnis į Kristą.

Krikščioniškai turi keistis tavo protas: po persybėnimo kitaip galvok, negu pirmo, visa svarstyk amžinatvės požiniu; klausik save: ką padės tai mano išganymui? Krikščioniškai tenosistato tavo valia: ji ne begali svyruoti tarp blogybės ir gerybės, o patvariai testuotko Viešpaties įsakymą. Mišiose giedama-sursum corda! Pakelkite aukštyn širdis! Tesukrikščionėja tavo širdis: Lai pamėgsta, kas aukštai yra, ne kas ant žemės (Kol. 3,2).

Tepasikeičiai jūsų akys: jos teneklajoja per žemės tuštybes, o tedajtos į dangiškus daiktus. Tepasikeičiai jūsų ausys: teklauso Kristaus mokslo, ne žmonių paistymą. Tepasikeičiai jūsų liežuvis: lai tampa švelnus, o tenebūtie, kaip dvišmenis kalavijas. Tepasikeičiai visas jūsų kūnas: tesiekia pilno žmogaus subrendimo, Kristaus pilnybės amžiaus saiko (Ef. 4,13).

Kai išganytojas šv. Mišiose aukoja į dangiškam Tėvui, jūs negalite būti statistas, aukos žlūrovais, Mišlių klausytojas, o patapkite aukotojas ir patys aukokitės. Žiūrėdami anksčiau buvusios savo elgsenos, atsinaujinkite savo išmanymo dvasią, nerkitės iš senojo žmogaus kailio, kuris genda dėl spgaulinę pageldimą ir apsilirkite naują žmogų, kursai suvertas pagal Dievą, jo paverksią ir panašumą (Ef. 4,22).

1673 m. Tiroyje su šventumo garsu mirė mokytoja Joanna nuo Kyžiaus. Jos kanonizacijos byloje tarp liudininkų buvo pakviestas asmuo, kars pas ją mokėsi. Jis psiliudijo: „Kai misių mokytoja po šv. Mišlių atelidavo pas mus į mokyklą, mums atrodė, lyg pats Jėzus stovėtų mūsų tarpe; mes jo nematėme, bet Jis spindėjo iš mokytojos akų; mes jo neglūdėjom ausimis, tačiau mes tikėjome, girdī Kristaus žodžius“.

Šy. Joanna taip pasikeisdavo, kad tepalikdavo tartum jos pavidales. Būta gražu, jei ir jūs po Mišlių atsimainytumėt: mąstyatumėt, kalp Kristus; kalbėtumėt,

kalp Kristus; elglumėtės, kalp Kristus, — kad tikrai, kiek tai žmogui yra galima, būtų vis didesnis ir didesnis Kristaus įsikūlėjimas jumyse, idant kiekvienas galėtumėt su Apaštuu pasiguosti: „Esu gyvas, tačiau nebe aš, bet yra gyvas manye Kristus“ (Gal. 2,20).

Tas pasikelimas turi truktį ne valandas, ne dienas, o būti patvarus bent ligi kitų Mišių, kuriose daiyvausite, ir vėl darysite pažangą. Duonos ir vyno peresybinimas į Kristaus kūną bei kraują tai skatinimas atsimainyti, kad mūsų sjełos veidas žibetę nekaitybe, kaip saulė; mūsų sąžinės iūbai pasidarytų balti, kaip sniegas; kad mišlose mes nenobodžiuume, o rastuji mumyse apaštajo šv. Petro nuošika, kai, Kriatui atsimainius Taboro kalne, jis šaukė: „Viešpatie! mums čia gera būn“ (Mat. 17,4).

Bet kas manytli apie tuos, kurie nesiteikia be-ateiti bažnyčion Mišioms? Turbūt, šitokiemis katalikams Kristus su šildies skausmu taria: Mišlose aš nužengiu iš dangaus ant žemes, o tu nebeprisiversti ateiti keljo gabalėlio; käs savaitę aš tau skiriu 168 valandas kasdieniams darbams, poiliui, visokiemis kūno bei dvasios reikalams, o tu šventadienį privalai bent pusvalandį pašvesti Mišioms ir tu nei just, nei krust. Ar tai nėra manęs įželdimas? ar tai ne sunkus nusidėjimas? Pagalvok, apsvarstyk, padaryk išvadą: „Nė vienos šventės nepraleisiu be šv. Mišių“.

— o —

Dailininkas Jean Bérard nutapė Kristą su kryžiu-mi ant pečių, kopiantį Kalvarijos kalnan. Vienoje šalykelėje sėdi vos gyvas senelis, atremęs galvą krūtinėn kunigo, kuris plištū rodo įšganytoja; šalip guli sužeistas karys su ištiesomis į dangų tankomis; greta klūpi darbininkas; čia pat — jauna mergaitė su pagarbai nulenktą galvą; kiek toliau vienuolė aukštyn kelia du našlaičius, kurie sudėję rankutes meldžiasi...

Vissi kitoks reginys antraje kelio pusėje: Kažkokis nevidonas lazda užsimoja Kristą; juoda vilkiati moteris su neapykanta kursto darbininką mesti akmeniu; žmonės sužvėrėjasi lals veldsis grūdas prie Jėzaus; pavelkslio kertėje priešais bestmejdžiančius vienuoles ir našlaičius stovi jaunas vyras išeigliniais drabužiais po ranka su įtartinos doros mergina, jisai tyčlojas!

Iš Kristaus; Jি su paneika šalposi...

Tūlas pamany: keistas paveikslas, perlaki vai-zdaotė. Nė! tai neišsvajotas vaizdas; tai liūdna tikrovėl Nuo Didžiojo Penktadienio, kada pirmą sykį ējo Kristus Kryžiaus Kelius, seka Jি dvi žmonių grupės — mylinti bei neklančianti. Viena šaukla: „Garbė Dovskydo Šūnai garbė aukštynbėse!“ Antroji klykia: „Tebūnie prikaitas ant kryžiaus!“

Žmonės šiandien, kaip ir aną kruvinąjį Penktadienį pasidaliję. Vieni, kaip Marija, kitos maldingos moterys, šv. Jonas klūpti prie altoriaus, tarsi Kalvarijos kalne, meldžiasi, aukoja... Kitū, kaip ana sukurstyta minia, niekina Jি. Jam piktžodžiuja; pajuokliai taos, kurie lankę bažnyčią, dailyvauja pamaldoose...

Prie kurių priskirtate save brangis sesno ir broli? Ar galėtumėt pakartoti, ką yra pasakiusi šv. Tere-sėlė? Kai buvo marinama, jos lūpos judėjo, šypsojos, lyg ką būtų norėjusi tarti. Seserys ją paklausė: „Ką tu sakai Jėzui? Mūšianti Sventoji atsakė: „Aš Jam nleko nesakau; aš myliu Jи.“

Ar visados gaite, Brangieji Diecezlečiai, nuo-Širdžiaj tauri lietuviškųjų Mišių žodžius: Prieš tavo altorių nužemintai klūpom ir auką aukojaime tavo Sūnaus; ir meldžiam Tave širdimi mes ir iūpom: Suteik mums palaimos iš aukšto dangaus“ Amen.

† *Vyskupas Kazimieras*

**Ranevėžys
Didžiąjį Penktadienį**

G. G. Vyskupijos Kunigal ši kartą telksis perskai-tyti bažnyčiose iš sakyklos pamokslo vietoje bet ku-rį šventadienį.